

WSPOMNIENIE O PROFESORZE HENRYKU GILU

Wydział Górniczy Politechniki Śląskiej utracił wybitnego uczonego, cenionego nauczyciela i wychowawcę młodzieży, profesora nauk technicznych o uznanym autorytecie w nauce i przemyśle górniczym. Straciliśmy w osobie Profesora Henryka Gila wybranego powtórnie Dziekana Wydziału i Dyrektora Instytutu Techniki Eksploatacji Złóż. Śmierć przerwała życie w pełni twórcze, zaangażowane dla Wydziału, Instytutu oraz dla potrzeb praktyki górniczej.

Profesor Henryk Gil urodził się 14 września 1933 r. w Rachowie pow. Kraśnik. Studia wyższe odbył w latach 1951-1956 i 1959-1961 na Wydziale Górniczym Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie i uzyskał tytuł inżyniera górniczego, i stopień mgr inż. górniczego w specjalności eksploatacja podziemna złóż. W roku 1956 podjął pracę w Kopalni Węgla Kamiennego "Mysłowice" i przechodząc kolejne szczeble awansu zawodowego został sztygarem oddziałowym. W pracy zawodowej

wykazał się nie tylko wiedzą fachową i umiejętnościami organizatorskimi ale również poświęceniem i odwagą biorąc czynny udział w akcji ratowniczej w czasie pożaru w tej kopalni, przyczyniając się waleńie do uratowania zagrożonej załogi.

W roku 1961 został przeniesiony służbowo do Zakładu Mechaniki Górnotworu PAN w Krakowie.

Stopień naukowy doktora nauk technicznych w specjalności mechanika górnotworu nadała Mu w 1965 roku Rada Wydziału Górniczego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie na podstawie pracy doktorskiej wykonanej pod kierunkiem prof. dr hab. inż. Jerzego Litwiniezy na temat "Rozkład przemieszczeń w poziomym paśmie złożonym z ośrodka sypkiego i sprężystego wywołany mieszanymi warunkami brzegowymi".

Stopień naukowy doktora habilitowanego również w zakresie mechaniki górnotworu nadała Mu ta sama Rada w roku 1969 na podstawie pracy habilitacyjnej pt. "O pewnej możliwości ujęcia rozkładu przemieszczeń, naprężeń oraz gęstości energii odkształcenia w górnotworze".

Począwszy od roku 1970 był pracownikiem naukowym Wydziału Górniczego Politechniki Śląskiej, początkowo w Katedrze Organizacji i Ekonomiki Górnictwa, a od października 1971 r. w Instytucie Techniki Eksploatacji Złóż, gdzie został powołany na stanowisko docenta, mając już poważny dorobek naukowy i sprawdzony w trudnych chwilach pracy górniczej bagaż doświadczeń praktycznych.

Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego nauk technicznych nadała Mu Rada Państwa, uchwałą z dnia 14 listopada 1974 roku.

Od pierwszych dni swojej pracy na naszym Wydziale dał się poznać jako wybitny naukowiec oraz wychowawca młodzieży i młodej kadry naukowej.

Już w 1972 roku wypromował dwóch pierwszych doktorów spośród młodych asystentów Instytutu, a przecież sam pierwszą pracę naukową dotyczące ochrony chodników przyścianowych opublikował tylko 10 lat wcześniej, bo w 1962 roku.

To natychmiastowe zaangażowanie się w kształcenie kadry naukowej dla potrzeb Wydziału i placówek naukowych przemysłu górniczego, zaowocowało ostatecznie wypromowaniem w ciągu trzynastu lat 20 doktorów - w tym dwóch obcokrajowców i opieką 3 zakończonych prac habilitacyjnych.

Obok umiejętności kształcenia młodej kadry i tworzenia własnej szkoły naukowej, ujawniły się i zostały docenione Jego zdolności organizatorskie i kierowania zespołami naukowymi.

W październiku 1971 roku zostaje mianowany zastępcą dyrektora ds. nauki w Instytucie Techniki Eksploatacji Złóż, a w grudniu 1974 roku po raz pierwszy dziekanem Wydziału Górniczego, którą to funkcję pełni do września 1981 roku.

Był równocześnie w latach 1976-83 przez dwie kadencje członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych przy Prezesie Rady Ministrów, członkiem rad naukowych Instytutu Mechaniki Górotworu PAN w Krakowie i Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach, członkiem Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Górnictwa i Energetyki, pracował w Komitecie Górnictwa PAN, komisjach tego komitetu i komisjach technicznych resortu górnictwa, kierując między innymi Grupą Roboczą ds. Tępań i Wętrząsów działającą w ramach Komisji ds. Eksploatacji pod Bytomiem. Od roku 1975 był redaktorem działowym w Przeglądzie Górniczym.

Pracę naukową i działalność zawodową potrafił pogodzić z aktywną działalnością społeczną, będąc do roku 1980 członkiem Komitetu Wojewódzkiego PZPR.

W uznaniu osiągnięć w twórczej pracy naukowej trzykrotnie został wyróżniony nagrodą Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, otrzymał również nagrodę Wydziału IV Polskiej Akademii Nauk.

Za osiągnięcia w pracy naukowej i działalności zawodowej odznaczony był Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką Zasłużonemu dla Rozwoju Województwa Katowickiego, Złotą Odznaką Zasłużony dla Politechniki Śląskiej, Odznaką Honorową "Ratownik Górniczy", Złotą Odznaką SZSP.

Działalność organizatorska Profesora Henryka Gila znalazła uznanie Rady Wydziału Górniczego wyrażające się powtórным wybraniem go na stanowisko Dziekana Wydziału.

Podkreślić trzeba nie tylko zasługi Dziekana Henryka Gila w kierowaniu Instytutem, administrowaniu Wydziałem i pracy w komisjach zawodowych.

Profesor Henryk Gil kontynuował na Wydziale Górniczym oryginalną twórczość naukową, która wyraża się kilkudziesięcioma artykułami naukowymi, kilkoma monografiami i obszerną książką, w której zawarł swoją oryginalną teorię tłumaczącą zjawisko tępań i wyrzutów gazowo-skalnych występujących w kopalniach. Cechowała tę twórczość wyjątkowa samodzielność sądów, budziła respekt szeroka wiedza teoretyczna, zadziwiała rozległość widzenia problemów górniczych. Poszukiwał takich modeli opisu zjawisk zachodzących w górotworze, które prowadziłyby do rezultatów w ogólnej analitycznej postaci. Stąd charakterystyczne poszukiwania naukowe Profesora Henryka Gila zmierzające do stworzenia metod analitycznych prognozowania i zwalczania tępań oraz wyrzutów gazowo-skalnych, metod opartych na wynikach teorii sprężystości, teorii plastyczności, teorii szczelin i dyslokacji. Pole badawcze otworzył sobie Profesor Gil w 1963 roku pracą opisującą płaski stan odkształceń w ośrodku sprężysto-lepkim. Dalsze Jego prace konsekwentnie zmierzały do połączenia teorii geometrycznych ruchu górotworu z równaniami mechaniki ośrodków ciągłych. Prace te znalazły żywy oddźwięk w środowiskach naukowych za granicą, przyniosły kontakty naukowe i członkostwo towarzystw naukowych. Dały podstawę do wykonania szeregu prac o charakterze technologicznym, które zastosowano w kopalniach węgla.

Każda zdobycz nauki stawia więcej nowych pytań niż dostarcza odpowiedzi. Dlatego też mówiąc o dorobku naukowym życia Profesora Henryka Gila trzeba powiedzieć, że wiele tych pytań postawił nie udzielając jeszcze odpowiedzi. Niestety nie udzieli już ich i nie pomoże poprzez dyskusje, rady i wskazówki, odpowiedzieć swoim uczniom i wychowankom. Pozostawił jednak tak liczne ich grono, że Jego oryginalna myśl naukowa będzie kontynuowana.

Odeszedł od nas wybitny uczony, znawca problemów górniczych, ceniony nauczyciel i wychowawca młodzieży. Na zawsze pozostanie w naszej pamięci wzorem człowieka światłego umysłu i wielkiego serca.

Cześć Jego Pamięci